

ЗАТВЕРДЖУЮ

Віцепрезидент з наукової роботи

Київського національного
університету культури і мистецтв

Юлія ТРАЧ
2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Данилюка Володимира Петровича
«Українське ігрове кіно як чинник консолідації суспільства та утвердження
громадянської ідентичності»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 034 – Культурологія

Актуальність теми дослідження. Тема дослідження є актуальною, оскільки українське ігрове кіно в останнє десятиліття активно прагне відобразити цінності українців, ідеологічні позиції їхніх героїв, використовуючи при цьому національну культуру як вирішально важливу для досягнення порозуміння у суспільстві й усвідомлення чи переосмислення останніх подій. Сучасний стан українського гуманітарного знання демонструє помітний розрив між стрімкою еволюцією національного кінематографа та рівнем його теоретичного осмислення. Попри те, що ігрове кіно перетворилося на символічний простір для конструювання нових суспільних смислів, його потенціал як чинника консолідації та утвердження громадянської ідентичності залишається переважно в площині практичної реалізації, не отримуючи належної системної рефлексії в межах культурологічних студій. Потреба в подоланні цієї невідповідності між

активним розвитком кіноіндустрії та браком комплексних наукових розвідок зумовила необхідність прискіпливого вивчення здобувачем кінематографа як стратегічного ресурсу формування ціннісних орієнтирів, що забезпечують суспільну єдність. Актуальність такого підходу зумовлена тим, що в часи докорінних соціальних зламів саме спільні цінності та усвідомлена приналежність до політичної нації стають підґрунтям суспільної стійкості. Особливо виразно це простежується у період з 2014 по 2025 роки, що став визначальним десятиліттям, упродовж якого вітчизняний екранний простір трансформувався під впливом екзистенційних викликів – від Революції Гідності до повномасштабного спротиву агресору. У цей час кінематограф остаточно перестав бути лише сферою розваги, перетворившись на інструмент деколонізації пам'яті та мобілізації культурних символів. Відтак, детальний аналіз кінопроцесу в межах цього історичного часопростору дає змогу простежити, як через екранні образи відбувається артикуляція суб'єктності громадянина та проектування наративів, спрямованих на консолідацію суспільства навколо ідеї державної незалежності.

Серед усього жанрового розмаїття сучасного ігрового кіно найбільшою ідентифікаційною потужністю та здатністю артикулювати ціннісні орієнтири суспільства володіють саме історико-драматичні та воєнні стрічки. Працюючи з темами героїзму, відповідальності та колективної травми, ці фільми найвиразніше репрезентують процеси самоусвідомлення нації та мають найвищий потенціал для зміцнення внутрішньої єдності. Фокусування на цих жанрах уможливило дослідження того, як художні образи стають підґрунтям для утвердження громадянської суб'єктності.

Зосередження уваги на аналізі символічних структур кінотекстів та інституційних умов їхнього створення дає змогу розглядати фільм як об'єктивізований факт культури. На поточному етапі критично важливим є вивчення тих наративних моделей і смислів, які закладаються у виробництво

кінопродукту як елемента державної культурної стратегії. Таким чином, дослідження ігрового кіно періоду 2014–2025 років дає змогу не лише реконструювати процес оновлення національного кіноканону, а й виявити механізми, за допомогою яких екранне мистецтво стає дієвим ресурсом ціннісної консолідації та зміцнення культурного суверенітету держави.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах цільової комплексної теми наукових досліджень Київського національного університету культури і мистецтв «Культурно-мистецькі практики і процеси в дискурсі сучасного наукового діалогу» (Державний реєстраційний номер: 0124U003133).

Мета дослідження – виявити та проаналізувати соціокультурні механізми, за допомогою яких українське ігрове кіно (2014–2025 рр.) постає чинником суспільної консолідації та інструментом формування громадянської ідентичності в умовах екзистенційних викликів.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна праця є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому вперше в українській культурології комплексно досліджено функціонування сучасного вітчизняного ігрового кіно як стратегічного ресурсу консолідації суспільства та ключового чинника утвердження громадянської ідентичності. Усі теоретичні та методологічні положення, аналітичні висновки та практичні рекомендації, що виносяться на захист, є результатом особистих авторських розвідок здобувача. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, авторові належать лише ті ідеї, теоретичні положення та результати аналізу, які безпосередньо викладені в дисертації та є його особистим науковим здобутком.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційному дослідженні В. П. Данилюка, є методологічно обґрунтованими і достовірними, ґрунтуються на комплексному

дослідженні функціонування сучасного українського ігрового кіно як стратегічного ресурсу консолідації суспільства та ключового чинника утвердження громадянської ідентичності.

Зміст дисертації та структура викладення основних положень свідчать про повноту розкриття поставлених здобувачем завдань у межах наукового дослідження. У дисертації чітко сформульовано усі складові вступної частини роботи: обґрунтування вибору теми дослідження, мету і завдання, об'єкт і предмет дослідження, наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів, структуру роботи. Це засвідчує професійну орієнтацію здобувача у проблемі, уміння працювати з масивом наукової літератури та джерельної бази, яка професійно відібрана і достатньо критично осмислена (опрацьовано 404 найменування).

На основі аналізу наукових праць здобувачем сформовано теоретико-методологічні засади дослідження. Доведено доцільність переходу від вузькомистецтвознавчого підходу до культурологічного трактування кінематографа як активного інструменту суспільної консолідації. Обґрунтовано інтегративну методологію дослідження, що синтезує концепції «місце пам'яті» (П. Нора), міфотворення (Р. Барт), медіатеорії (М. Маклюен) та постколоніальну інтерпретацію (Г. Бгабга, Е. Саїд). Визначено, що українське ігрове кіно функціонує як багаторівневий механізм формування ідентичності: через наративну інтерпретацію травматичного досвіду воно забезпечує перетворення хаотичних подій у зв'язний національний наратив. Уточнено роль кінематографа у процесах деколонізації свідомості, де через руйнування імперських стереотипів утверджується автентична суб'єктність. Аргументовано, що в умовах екзистенційних викликів фільми постають символічними «місцями пам'яті», які трансформують індивідуальний досвід свідків у тривалу культурну пам'ять, моделюючи майбутній соціокультурний ландшафт України.

Для всебічного аналізу теми дослідження здобувачем використано широку джерельну базу, яка охоплює кілька груп джерел: нормативно-правові документи по кінематографії; матеріали офіційних сайтів державних структур; звіти державних структур (Держкіно, Українського культурного фонду та ін.); фільмографію ігрових фільмів за 2014–2025 роки (проаналізовано 44 ігрові фільми), інформаційні та аналітичні інтернет-ресурси, матеріали інтернет-джерел: інтерв'ю з кінорежисерами, продюсерами, кінокритиками, акторами; аналітичні матеріали (рецензії на кінофільми, огляди, опитування); тематичні репортажі з різних кіноподій; матеріали брифінгів, прес-конференцій; інформаційні статті про українські ігрові фільми; матеріали соцмереж: Facebook, Instagram, YouTube та ін. Таким чином, джерельна база дослідження є репрезентативною та достатньою для реалізації поставленої мети й завдань дисертації. Результати дослідження також доповнюють і наочно підтверджують таблиці, рисунки і фотоматеріали, наведені у тексті роботи і у додатках.

Здобувачу вдалося послідовно та логічно висвітлити всі змістовно вагомні аспекти дослідження. Зокрема, на основі здійсненого аналізу змістової еволюції вітчизняного кінотексту виявлено, що реінтерпретація класичних творів («Захар Беркут», «Довбуш») та історичних трагедій («Хайтарма», «Крути 1918») слугує механізмом деколонізації пам'яті, замінюючи імперський міф про «спільну долю» наративом безперервного національного спротиву. Доведено, що трансформація кіногероя відображає подолання «комплексу жертви» та перехід до активної громадянської суб'єктності («Снайпер. Білий ворон», «Атлантида»). Запропоновано типологію героїчних образів (воїн, волонтер, цивільний учасник спротиву), яка пропонує глядачеві варіативні моделі ідентифікації та легітимізує різні форми служіння суспільству. Обґрунтовано роль семіотики екранного простору (опозиції фронт/тил, окупація/свобода) як когнітивної карти, що візуалізує неподільність відповідальності за майбутнє держави та стимулює перехід глядача від пасивного співчуття до реальної громадянської участі.

На основі аналізу функціонування кіноіндустрії як стратегічного сектору національної безпеки та культурного суверенітету доведено, що еволюція державної кінополітики (2017–2025 рр.) та її адаптація до умов воєнного стану забезпечили інституційну життєздатність галузі як інструменту протидії дезінформації. Визначено ігрове кіно як ключовий ресурс «м'якої сили», що через механізми культурної дипломатії утверджує право України на суб'єктність у глобальному контексті та руйнує колоніальний міф про «спільний культурний простір» з агресором. Аргументовано, що перехід кіноспільноти до стратегічного планування, активна копродукція та робота національних павільйонів перетворили кінопроцес на скоординований механізм міжнародної адвокації національних інтересів.

Висновки ґрунтуються на комплексному культурологічному аналізі українського ігрового кіно як чинника суспільної консолідації та утвердження громадянської ідентичності. У висновках підтверджено усі положення, винесені у наукову новизну, підбито підсумки щодо ролі ігрового кіно у зміцненні суспільної єдності та сформульовано теоретичні й практичні рекомендації для подальшого використання кінематографічного ресурсу в системі утвердження громадянської ідентичності України.

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості. Результати дисертаційного дослідження мають таке ключове значення:

– створюють теоретичне підґрунтя та аналітичний інструментарій для подальших досліджень українського ігрового кіно, компаративного аналізу стратегій використання кіно в інших постконфліктних суспільствах для виявлення універсальних патернів та уникнення ризиків політичної інструменталізації мистецтва;

– розроблення та обґрунтування комплексного аналітичного підходу до вивчення кінематографа як чинника суспільної консолідації та утвердження

громадянської ідентичності надає можливість охопити три взаємопов'язані аспекти: символічне конструювання (наративні стратегії), механізми впливу (ідентифікація та емоційне залучення) та соціальний ефект (внутрішня єдність, міжнародна суб'єктність та інституціоналізація);

– надають концептуальний апарат для оцінювання українського ігрового кіно періоду 2014–2025 рр. як інструменту формування проєктної громадянської ідентичності, що забезпечує перехід суспільства від стану пасивної адаптації до свідомого творення власного майбутнього в умовах екзистенційних викликів;

– виявлення та аналіз «гносеологічного розриву» між універсалістськими моделями західних теорій (постколоніалізм, медіафілософія) та унікальним досвідом української деколонізації в умовах триваючої війни дало змогу обґрунтувати необхідність контекстуально чутливого використання аналітичного інструментарію;

– формують уявлення про кінематограф як інструмент безпекового та державотворчого значення, де деколонізація пам'яті та реінтерпретація національних постатей розглядаються як створення захисного когнітивного бар'єра проти чужорідних пропагандистських наративів;

– фіксують еволюцію екранного героя в сучасному культурному дискурсі, зокрема, перехід від архетипових схем «героя-жертви» до постаті «відповідального громадянина», що маркує трансформацію етичних моделей в українському соціумі від пасивності до індивідуальної відповідальності за колективну долю;

– дають змогу теоретично осмислити гендерну інклюзивність в українському ігровому кіно як механізм горизонтальної консолідації, де трансформація жіночих образів (від об'єктів захисту до активних суб'єктів опору) відображає становлення інклюзивної національної свідомості;

– висвітлюють підходи до розуміння «м'якої сили» кінематографа, яка через конвертацію естетичного капіталу в міжнародну підтримку трансформує

символічний ресурс фільму в інструмент інституційної адвокації національних інтересів на світовій арені;

– розкривають потенціал українського ігрового кіно як інструменту культурної дипломатії та міжнародної адвокації, спрямованої на зміцнення суб'єктності держави у глобальному культурному ландшафті.

У цілому дослідження формує комплексну наукову основу для розуміння ролі ігрового кіно як інструменту консолідації суспільства, зокрема, в умовах російсько-української війни, а також має безпосереднє практичне значення для розвитку сучасної української кіноіндустрії.

Теоретичне значення дослідження. Сформоване теоретичне підґрунтя дає змогу розглядати українське ігрове кіно не як дзеркальне відображення подій, а як активний чинник моделювання майбутнього культурного ландшафту України. Комплексний аналіз здобувачем українського ігрового кіно за 2014–2025 роки включає в дослідницьку площину принципово нові питання, які мають інтегративний характер і вивчаються комплексно з позицій міждисциплінарної методології, що об'єднує мистецтвознавчі і культурологічні підходи. Українське кіно після 2014 року пропонує множинні моделі ідентифікації, що сприяє формуванню гібридної громадянської ідентичності – характерної для постколоніального суспільства, яке водночас переосмислює травматичне минуле та проектує майбутнє. У роботі теоретично обґрунтовано вплив кінематографа на культуру та суспільство; потенціал українського ігрового кіно як інструменту культурної дипломатії та міжнародної адвокації; розглянуто теоретичні засади розуміння пам'яті як соціального феномену; наративізацію та візуалізацію травматичного досвіду, що створюють умови для символічного осмислення ігрового кіно, а не лише повторного переживання тощо.

Для розв'язання поставлених завдань дослідження здобувачем використано міждисциплінарні методи дослідження, зокрема: контекстуальний метод – для інтерпретації змістових та ідейних параметрів ігрового кіно у

нерозривному зв'язку з історико-політичними подіями та соціокультурними викликами України 2014–2025 років; системний – для аналізу кінематографа як цілісного явища, що поєднує інституційний, наративний та ідентифікаційний рівні; теоретичне узагальнення та концептуальний аналіз – для критичної рефлексії гуманітарних теорій та обґрунтування меж їхнього застосування в умовах сучасного українського ландшафту; семіотичний та культурологічний аналіз – для експлікації символічних кодів, міфологем та опозиційного декодування наративних стратегій у структурі кінотекстів; компаративний – для зіставлення ідентифікаційних моделей та еволюції образів героїв у різних кінотворах; типологізація – для класифікації ключових наративів та ціннісних орієнтирів, що формуються в сучасному екранному дискурсі; інституційний аналіз – для з'ясування ролі державної підтримки, культурної дипломатії та транснаціонального контексту у функціонуванні кіногалузі.

Теоретичними засадами для дослідження є проаналізовані здобувачем класичні теоретичні концепції зарубіжних науковців у сфері кінематографії, колективної пам'яті наратології, травматичного досвіду та ін. (Р. Барта, П. Нора, М. Маклюєна, Г. Бгабги, Е. Саїда), що дали змогу розглядати у дисертації українське ігрове кіно не лише як художній феномен, а й як активний чинник консолідації суспільства та утвердження громадянської ідентичності. Розглянута сукупність теоретичних підходів формує цілісну аналітичну перспективу, в межах якої українське ігрове кіно після 2014 року постає не лише як художня практика, а як активний учасник процесів символічного виробництва, суспільної самоінтерпретації та переосмислення історичного досвіду.

Теоретичні положення роботи можуть бути використані для подальших наукових розвідок у галузі кіномистецтва.

Практичне значення одержаних результатів детерміноване можливістю їхньої безпосередньої імплементації в діяльність державних інституцій, профільних культурних організацій та освітніх установ. Теоретичні положення

та аналітичні висновки роботи можуть бути використані при розробці стратегій системної підтримки міжнародних копродукцій та розширенні присутності українського кінопродукту на глобальних стрімінгових платформах. Запропонований аналітичний підхід дає змогу впровадити механізми моніторингу соціального впливу фільмів, що уможливить оцінювання вітчизняного кінопроцесу не лише за комерційними показниками, а й як інструмент стратегічного самозбереження та соціокультурної консолідації. У сфері міжнародних відносин та культурної дипломатії результати дослідження слугують науково-методичним підґрунтям для конвертації естетичного капіталу вітчизняних стрічок у міжнародну підтримку та інституційну адвокацію національних інтересів. Для професійної кіноспільноти висновки роботи пропонують прикладні вектори розвитку жанрової різноманітності та інклюзивних паративів, спрямованих на опрацювання колективних травм та подолання надмірної дидактичності в сучасному кінодискурсі. Науково-практичний потенціал результатів реалізується через можливість проведення на їхній підставі подальших емпіричних студій рецепції кінотворів різними соціальними групами, зокрема ветеранами та внутрішньо переміщеними особами, а також здійснення компаративного аналізу стратегій використання кіно в інших постконфліктних суспільствах. Окрім того, матеріали дисертації можуть бути інтегровані у навчальний процес при підготовці фахівців з культурології, кіно- та телемистецтва тощо, зокрема в межах розробки освітніх компонент із соціології культури, теорії ідентичності та історії екранних мистецтв.

Достовірність одержаних результатів. Достовірність одержаних результатів у дисертаційному дослідженні В. П. Данилюка забезпечується використанням як широкої теоретичної бази, що включає фундаментальні праці вітчизняних та провідних зарубіжних науковців з проблематики кіномистецтва, нормативно-правових документів і матеріалів з питань розвитку кінематографії,

так і значного фактичного матеріалу (проаналізовано 44 ігрові українські фільми з 2014 по 2025 роки). Також достовірність результатів дослідження підтверджується застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження; апробацією основних положень і результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях; публікацією результатів дослідження у фахових наукових виданнях України; ступенем підготовки результатів дослідження до впровадження у навчальний процес та для діяльності професійної кіноспільноти; логічною структурою дисертації, що забезпечує послідовне розкриття теми дослідження та ін.

Комплексний підхід до вирішення поставлених завдань, використання різноманітних методів дослідження та широкої джерельної бази забезпечують достовірність та обґрунтованість отриманих наукових результатів. У результаті проведеного дослідження здійснено комплексний аналіз функціонування сучасного українського ігрового кіно як стратегічного ресурсу консолідації суспільства та ключового чинника утвердження громадянської ідентичності.

У **Висновках** узагальнено результати дослідження:

1. Критична рефлексія концепцій міфотворення Р. Барта, місць пам'яті П. Нора, медіатеорії М. Маклюєна та постколоніальних підходів Г. Бгабги й Е. Саїда засвідчує певні методологічні межі їхньої аналітичної здатності щодо сучасного українського кінематографа. Неспроможність суто текстоцентричного аналізу охопити весь масив матеріальних умов кіновиробництва – від інституційних механізмів фінансування до векторів державної культурної політики – вимагає перегляду статусу фільму, який постає не замкненим естетичним об'єктом, а результатом складної конфігурації економічних і політичних чинників. Разом з тим, очевидна розбіжність між сконструйованими в паративній структурі ідентифікаційними моделями та процесами реальної рецепції, де соціокультурний досвід, регіональна специфіка та поколіннева приналежність аудиторії суттєво коригують первинні авторські інтенції, вказує

на недостатність абстрактно-теоретичних підходів для розуміння актуального кінопроцесу. Особливої ваги набуває гносеологічний розрив між універсалістськими моделями західного походження та унікальним досвідом деколонізації в умовах триваючої війни, що виявляє нерелевантність механічного запозичення класичних постколоніальних парадигм. Усвідомлення цих теоретичних обмежень та відмова від методологічного редукціонізму забезпечують адекватність осмислення складних процесів суспільної консолідації та утвердження ідентичності в українському ігровому кіно після 2014 року, даючи змогу продукувати нові знання з урахуванням специфіки національного культурного ландшафту як визначального чинника.

2. Дослідження українського ігрового кіно як чинника консолідації суспільства потребує комплексного розгляду трьох взаємопов'язаних аспектів, що розкривають послідовну логіку трансформації культурних текстів у потенціал соціальної дії. Перший аспект – символічне конструювання – передбачає аналіз наративних стратегій та репрезентацій, через які кінематограф створює нові смисли: деколонізацію культурної пам'яті, реінтерпретацію знакових постатей та історичних подій, трансформацію образу героя від жертви до відповідального громадянина, опрацювання колективних травм та розширення гендерної й соціальної інклюзивності. Другий аспект – механізми впливу – передбачає виявлення процесів, через які символічний зміст потенційно може впливати на зміну свідомості: емоційне залучення та ідентифікацію глядача з екранними персонажами, масштабування складних ідей через аудіовізуальну форму на широку аудиторію, формування «місць пам'яті» та психологічну терапію через перетворення травматичного досвіду на основу для солідарності. Третій аспект – соціальний ефект – передбачає розгляд потенційних результатів функціонування кіно як інструменту трансформації у трьох вимірах: потенціал внутрішньої консолідації через формування проєктної громадянської ідентичності та інтелектуального імунітету проти чужорідних наративів; міжнародна

суб'єктність через культурну дипломатію та конвертацію естетичного капіталу в міжнародну підтримку (що фіксується через міжнародне визнання фільмів); інституціоналізація через державну політику та професіоналізацію галузі. Цей аналітичний підхід має нелінійний характер: міжнародне визнання сприяє посиленню внутрішньої самоповаги суспільства, а глядацький запит і суспільні зміни коригують стратегії майбутнього кіновиробництва, забезпечуючи динамічну взаємодію між культурним текстом і соціальною реальністю.

3. В українському ігровому кіно (періоду 2014–2025 рр.) (зокрема історико-драматичного та воєнного спрямування) простежується спрямованість на деколонізацію культурної пам'яті та формування наративів інтелектуального спротиву, що визначає роль кіномистецтва як важливого чинника сучасного націєтворчого дискурсу. Застосування стратегій «опозиційного декодування» (за С. Голлом) дає змогу кінематографу демістифікувати радянсько-російські ідеологічні конструкти та заміщувати їх автентичними національними наративами. Це перетворює кінотекст із об'єкта споживання на простір активного самовизначення політичної нації, де засадничі цінності свободи та гідності масштабуються на рівень широкої глядацької аудиторії.

Реінтерпретація текстів культури (історичних подій, знакових постатей) створює смисловий ресурс для відновлення тяглості української державотворчої традиції. Переосмислення екранних образів та життєвих траєкторій знакових постатей національної історії й культури у сучасному кінодискурсі (Олекса Довбуш у «Довбуші», Тарас Шевченко у «Тарас. Повернення», Данило Червоний у «Червоному», Василь Стус у «Забороненому») дає глядачеві можливість відчувати себе частиною тривалого історичного процесу. Така актуалізація минулого впливає на формування стійкої ідентичності, яка ґрунтується не лише на спільній травмі, а й на досвіді успішного опору та усвідомленні власної суб'єктності. Таким чином, сучасний український кінематограф постає дієвим

інструментом перетворення історичної травми на енергію державотворення та громадянського єднання.

Еволюція екранного героя від архетипових схем до постаті «відповідального громадянина» маркує дискурсивний перехід в українській культурі від пасивної підлеглості до цінності індивідуальної відповідальності. Траєкторія трансформації персонажів – від особистої кризи до прийняття колективної відповідальності (вчитель Микола у «Снайпер. Білий ворон», капітан Авдєєв у «Мирному-21», Памфір у «Памфірі») – репрезентує у культурному полі етичні моделі, спрямовані на подолання соціальної пасивності та зміцнення солідарності.

Наративні стратегії опрацювання колективних травм виконують терапевтичну та консолідуючу функції, трансформуючи «досвід жертви» у фундамент національної незламності. Художнє проживання трагічних сторінок історії та сучасної війни (окупація та депортація у «Хайтармі» та «Додому», бойові втрати у «Кіборгах») дають суспільству змогу знайти сенс у стражданнях через ідею солідарної боротьби. Це є необхідною умовою для переходу від етноцентричної самоідентифікації до свідомої громадянської позиції, здатної протистояти зовнішній агресії.

Гендерна інклюзивність кінообразів розширює межі громадянської ідентичності, залучаючи жінок до ролі активних суб'єктів державотворення та опору. Докорінна трансформація жіночих ролей – від об'єктів захисту чи пасивних свідків до активних учасниць війни та тилового фронту (аеророзвідниця Ліля у «Баченні метелика», Ірина у «Клондайку») – відображає реальні зміни в українському соціумі після 2014 року. Висвітлення образів жінок-військовослужбовиць та волонтерок репрезентує громадянську ідентичність як інклюзивну й багатопланову конструкцію, об'єднану навколо демократичних принципів, солідарності та поваги до людської гідності, де гендерна рівність стає невід'ємним елементом сучасної національної свідомості.

4. Культурні та соціальні трансформації, репрезентовані сучасним українським ігровим кіно, мають не лише естетичне, а й фундаментальне безпекове та державотворче значення. Деколонізація пам'яті та реінтерпретація національних героїв створюють захисний когнітивний бар'єр проти пропагандистських наративів, заміщуючи нав'язані ззовні міфи власною суб'єктною історією. Перехід від героя-жертви до героя-відповідального громадянина сприяє формуванню у глядача психологічної готовності до активної соціальної дії. Це перетворює кінематограф на інструмент «м'якої сили», що готує суспільство до викликів довготривалої боротьби, замінюючи депресивне проживання травми конструктивною солідарністю. Розширення інклюзивності (включення різних соціальних ролей, етнічних і гендерних груп) є ключовим механізмом горизонтальної консолідації. Це дає змогу кожному громадянину, незалежно від походження чи статі, впізнати себе в загальнонаціональному проєкті, що є критично важливим для цілісності політичної нації в умовах війни. Досліджуваний сегмент кінематографа постає не просто культурним продуктом, а стратегічним ресурсом формування проєктної громадянської ідентичності, який забезпечує перехід суспільства від стану пасивної адаптації до стану свідомого творення власного майбутнього.

5. Здатність кінематографа створювати конкурентоспроможні та змістовно глибокі образи спротиву («Атлантида», «Погані дороги», «Я працюю на цвинтарі») сприяє ефективній трансляції власних ціннісних орієнтирів України у глобальний світ. Це підтверджує, що кінематограф постає не лише мистецькою формою, а й механізмом соціокультурного самозбереження, що закладає підґрунтя для формування самостійного стратегічного наративу України, здатного протистояти зовнішнім інтерпретаціям та утверджувати суб'єктність нації в міжнародному культурному просторі.

Інституційна підтримка та системна міжнародна репрезентація вітчизняного кінематографа є фундаментальними компонентами стратегії

захисту національних інтересів. Синергія виваженої державної політики та успіхів українських стрічок на світових кіномайданчиках («Плем'я», «Додому», «Памфір», «Атлантида») забезпечує Україні статус активного суб'єкта конструювання глобальних соціокультурних сенсів. Такий підхід уможливорює не лише ефективний захист національного інформаційного простору від зовнішніх маніпуляцій, а й ретрансляцію у глобальний контекст засадничих цінностей свободи та гідності. Це перетворює міжнародну підтримку України з суто прагматичної політичної допомоги на ціннісну солідарність світової спільноти.

Ефективність кінематографа як інструменту культурної дипломатії визначається процесом конвертації естетичного капіталу в політичний. На мікрорівні висока художня якість окремих творів створює передумови для емоційного залучення міжнародної аудиторії, що на макрорівні дає змогу трансформувати цей символічний ресурс в інструмент інституційної адвокації національних інтересів. У підсумку, успішна присутність українського кіно на світовій арені виконує зворотню консолідуючу функцію: міжнародне визнання вітчизняної культури сприяє підвищенню почуття національної гідності та колективної самооцінки суспільства, перетворюючи культурні здобутки на спільний капітал національної гордості та ідентичності.

6. Суттєвим показником сучасного етапу розвитку українського кінематографа стає формування зрілої професійної спільноти, яка усвідомлює власну роль як активного суб'єкта державотворчих процесів. Перехід від спорадичних ініціатив до системного стратегування, що виявляється у діяльності профільних інституцій та фахових дискусіях, свідчить про якісну трансформацію та поглиблення процесів інституціоналізації культурної адвокації України. Спільне вироблення стратегій та розвиток механізмів міжнародної копродукції не лише зміцнює ресурсний потенціал кіноіндустрії, а й сприяє поступовій інтеграції українських смислових конструктів у загальноєвропейський культурний ландшафт. Така динаміка вказує на поступове становлення цілісної

системи, у межах якої кінематограф стає невід'ємним компонентом державної стратегії «м'якої сили». Це не лише легітимізує українські наративи на міжнародному рівні, а й посилює внутрішню переконаність суспільства у власній культурній суб'єктності, створюючи передумови для стійкої громадянської консолідації.

7. У період повномасштабної збройної агресії українське ігрове кіно остаточно утвердилося як стратегічний ресурс соціокультурної стійкості та простір для моделювання внутрішньої консолідації. Міжнародна активність української кіноіндустрії виконує функцію «дзеркала успіху», що стимулює почуття національної солідарності через спільне проживання культурних перемог на світовому рівні. Репрезентація досвіду спротиву, послідовна деконструкція колоніальних стереотипів та утвердження образу України як самодостатнього суб'єкта творчості закладають надійне підґрунтя для нового стратегічного наративу держави. Це визначає вектор розвитку України як сильної, мультикультурної та культурно автономної нації, здатної не лише захищати власну ідентичність, а й пропонувати нові ціннісні орієнтири для глобального поствоєнного світу.

8. Подальший розвиток українського ігрового кіно як чинника консолідації суспільства передбачає перехід до системної підтримки міжнародних копродукцій, розробку стратегій присутності на світових стрімінгових платформах та запровадження моніторингу соціального впливу фільмів, що не обмежується лише комерційними показниками. Оптимізація кінопроцесу також потребує стимулювання жанрової різноманітності задля подолання надмірної дидактичності та розвитку інклюзивних наративів, які через нові художні форми репрезентують багатогранність досвіду війни та сприяють ефективному опрацюванню колективної травми.

9. Представлене дослідження демонструє аналітичний потенціал культурологічного підходу до вивчення ігрового кіно як інструменту

консолідації суспільства, фіксуючи результати аналізу українського кінематографа 2014–2025 років. Виявлені механізми деколонізації пам'яті, трансформації образу героя та опрацювання травм обґрунтовують роль кінематографа у формуванні проєктної громадянської ідентичності, що створює теоретичне підґрунтя для майбутніх наукових розвідок. Подальша експлікація окресленої проблематики передбачає поглиблення представлених результатів шляхом залучення емпіричних даних щодо рецепції фільмів різними соціальними групами. Це дасть змогу доповнити культурологічний аналіз соціологічним виміром сприйняття кіноконенту аудиторією та оцінити прикладну ефективність екранних образів у процесах консолідації. Важливим етапом має стати компаративний аналіз стратегій використання кіно в інших постконфліктних суспільствах для виявлення універсальних патернів та уникнення ризиків політичної інструменталізації мистецтва. Розширення дослідницької уваги на масові жанри, такі як комедія чи анімація, сприятиме розумінню ролі повсякденної культури в опрацюванні складних тем і запобіганню емоційній втомі глядача. Водночас інституційний аналіз умов кіновиробництва та вивчення міжнародного виміру уможливить розгляд фільму як продукту взаємодії економічних і політичних чинників, що впливає на глобальний імідж держави.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні положення і результати дисертації викладено у 10-ти публікаціях, із них – 4 статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття у виданні, віднесеному до міжнародної наукометричної бази Scopus, 5 публікацій апробаційного характеру – у збірниках тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу МОН України № 1220 від 23.09.2019 р. «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Sharolapova N., **Danyliuk V.**, Krasnenko O. Innovative Way of Cinema Development. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*. 2021. Т. 4. № 2. С. 233–243. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.2.2021.248696>

Здобувачем здійснено аналіз попередніх праць з досліджуваної теми, опрацьовано список використаних джерел, визначено новизну дослідження, підбито висновки.

2. Данилюк В. П. Ігрове кіно про російсько-українську війну (2014–2024 роки). *Культурологічний альманах*. 2024. № 4. С. 319–326. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.38>

3. Данилюк В. П. Наративи в ігровому кіно: сутність, значення і контекст російсько-української війни. *Питання культурології*. 2025. Вип. 45. С. 90–108. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.45.2025.325037>

4. Данилюк В. П. Українське ігрове кіно як інструмент культурної дипломатії та каталізатор громадських дискусій. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2025. № 2. С. 131–139. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2025.338917>

Стаття у виданні, віднесеному до міжнародної наукометричної бази Scopus

5. Bondarets N., **Danyliuk V.**, Zhuravliova T., Nosenko O., Parokonnyi A. The Influence of War on the Evolution and Themes of Ukrainian Cinema. *International Journal on Culture, History, and Religion*, 2025. Vol. 7 (SI1). P. 985–1008. <https://doi.org/10.63931/ijchr.v7iSI1.360>

Здобувачем проаналізовано фільми на воєнну тематику під час російсько-української війни, виявлено їх особливості, підбито підсумки.

Опубліковані праці апробаційного характеру

6. Данилюк В. П. Воєнна тематика в українському ігровому кіно. *Актуальні проблеми сучасності. Молодіжна наука 2024*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених, м. Київ, 08–09 листоп. 2024 р. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2024. С. 27–29.

7. Данилюк В. П. Роль ігрового кіно у вихованні патріотизму в умовах російсько-української війни. *Мистецтвознавство. Культурологія. Медіапедагогіка*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17 груд. 2024 р. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2024. Т. 2. С. 33–37.

8. Данилюк В. П. Кінематографічні герої як відображення громадянської свідомості. *Наукові тренди постіндустріального суспільства*: зб. наук. пр. з матер. X Міжнар. наук. конф., м. Рівне, 12 верес. 2025 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025. С. 220–223.

9. Данилюк В. П. Трансформація культурної спадщини в наративах українського кіно. *Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи*: зб. наук. пр. з матер. V Міжнар. наук. конф., м. Тернопіль, 19 верес. 2025 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025. С. 178–181.

10. Данилюк В. П. Українське кіно як суспільний феномен: теоретичний аналіз. *Theory and Practice of Modern Science: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the X International Scientific and Theoretical Conference, Sept. 26, 2025. Kraków, Republic of Poland: International Center of Scientific Research, 2025. P. 120–123.*

Апробація результатів дослідження здійснювалася на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях: «Мистецтвознавство.

Культурологія. Медіапедагогіка» (Київ, 2024); «Наукові тренди постіндустріального суспільства» (Рівне, 2025); «Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи» (Тернопіль, 2025); «Theory and practice of modern science» (Краків, Польща, 2025); на всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Актуальні питання мистецької педагогіки: сучасний стан, перспективи розвитку» (Хмельницький, 2023); «Актуальні проблеми сучасності. Молодіжна наука 2024» (Київ, 2024).

Загальний висновок:

Вважати, що дисертаційна робота Данилюка Володимира Петровича «Українське ігрове кіно як чинник консолідації суспільства та утвердження громадянської ідентичності», подана на здобуття ступеня доктора філософії, повністю відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій, поданих на здобування ступеня доктора філософії, а саме Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та Наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлень дисертацій». Рекомендувати дисертаційну роботу Данилюка Володимира Петровича «Українське ігрове кіно як чинник консолідації суспільства та утвердження громадянської ідентичності», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія», до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуюча на засіданні кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля кандидат педагогічних наук, професор

Людмила БОЙКО

Секретар засідання доктор філософії

Маріанна ГОЛОВКОВА

Підпис 	
Начальник ВК 	
«19» 01	